

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.31/2023/16.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2023. június 8.
Az ügy tárgya: embercsempészés büntette
Terhelt: V. rendű terhelt
Elsőfok: Fővárosi Törvényszék, 28.B.715/2018/427., ítélet, tárgyalás,
2022. január 14.
Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 2.Bf.112/2022/43., ítélet, nyilvános ülés,
2022. október 25.
Az indítvány előterjesztője: az V. rendű terhelt
Az indítvány iránya: az V. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az embercsempészés büntette miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az V. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fővárosi Törvényszék 28.B.715/2018/427. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.112/2022/43. számú ítéletét az V. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint más jogosult azonos tartalommal újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Fővárosi Törvényszék a 2022. január 14-én kihirdetett 28.B.715/2018/427. számú ítéletével az V. rendű terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan, társtettesként

elkövetett embercsempészség büntetése [Btk. 353. § (1) (2) bekezdés b) pont (3) bekezdés d) és e) pont (5) bekezdés]. Ezért őt 5 év börtön fokozatú szabadságvesztésre, 5 év közügyektől eltiltásra és 90 napi tétel, napi tételenként 2000 forint összegű, összesen 180.000 forint pénzbüntetésre ítélte azzal, hogy a feltételes szabadságra bocsátásának legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő nap. Továbbá az elsőfokú ítélet rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén történő esetleges átváltoztatásakor alkalmazandó végrehajtási fokozatról, a kényszerintézkedés hatálya alatt töltött időnek a szabadságvesztés büntetésbe történő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről is.

[2] Az ellentétes irányú fellebbezések nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2.Bf.112/2022/43. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, az V. rendű terhelt cselekményének minősítéséből a Btk. 353. § (3) bekezdés e) pontjára utalást mellőzte, a vele szemben kiszabott büntetést mint bünszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak, továbbá az V. rendű terhelt szabadságvesztés büntetését 8 év fegyházra, a közügyektől eltiltás mellékbüntetését szintén 8 évre, a pénzbüntetése napi tételeinek számát 400 napra, a teljes összeget 800.000 forintra súlyosította és megállapította, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható. Egyebekben az elsőfokú ítéletet az V. rendű terhelt vonatkozásában helybenhagyta.

[3] **II.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az V. rendű terhelt – védője útján – a Kúriára 2023. január 12-én érkezett felülvizsgálati indítványt terjesztett elő a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára, valamint a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára történő hivatkozással.

[4] A felülvizsgálat indítvány lényege szerint a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2.Bf.112/2022/43. számú ítéletét nem a jogállamisági alapelveken nyugvó, alkotmányos kritériumokat is megkövetelő, törvényes előírásoknak megfelelő alapossággal indokolta meg, nem adta átlátható és logikailag levezetett indokát annak, hogy milyen ismérvek, cáfolatok és jogi szakmai következtetések alapján változtatta meg az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 28.B.715/2018/427. számú ítéletét és szabott ki vele szemben súlyosabb büntetést.

[5] Az V. rendű terhelt kifejtette: az ítéltáblától alaposabb indokolást követelt volna meg, hogy a szerinte az elsőfokú bíróság által megállapított bünszövetségi alakzat miért helytelen, az elsőfokú bíróság álláspontját kellett volna cáfolnia, az arra vezető okok összevetésével, kifejtésével.

[6] Az V. rendű terhelt szerint az Alaptörvényben megkövetelt tisztességes eljáráshoz való jog alapelve mellett elfogadhatatlan és teljes jogbizonytalanságra utal az, hogy elsőfokon a bíróság a bizonyítási eljárás eredményeként 5 év börtön fokozatú szabadságvesztés büntetésre ítélte, majd a másodfokon eljáró bíróság ezt 8 év fegyház fokozatú szabadságvesztés büntetésre súlyosította úgy, hogy meg sem ismerhette a két ítélet közötti eltérés racionális indokait. Az ítéletnek ugyanis racionálisan levezethetőnek és érthetőnek kell lennie mindenki számára. A jogállamiság megköveteli, hogy a Fővárosi Ítéltábla magyarázatot adjon arról, hogy milyen indokok alapján vetette el az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék mérlegeléséből fakadó és szakmailag érthetően levezetett ítéleti megállapításait. Az V. rendű terhelt véleménye szerint a tisztességes eljáráshoz való joga sérült azáltal, hogy a Fővárosi Ítéltábla az ítéletét hiányosan indokolta meg. Nem foghat helyt a Fővárosi Ítéltábla azon hivatkozása, hogy az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék nem kellőképpen vette figyelembe az ügyben feltárt és a bünszervezetre utaló kritériumokat.

[7] Az V. rendű terhelt álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszék példaértékűen vizsgálta és tárta fel a bizonyítékokat, logikus érveléssel vont le következtetéseket az elkövetett cselekmények és elkövetési módok tekintetében. A bizonyítékok mérlegelése

alapján a törvényszék törvényesen állapította meg azt is, hogy a vádlottak legfeljebb bünszövetségi alakzatban követték el a cselekményeket.

[8] Szerinte a Fővárosi Törvényszék helyesen értékelte azt, hogy a cselekmény jellegéből fakad a lépésenkénti elkövetés, vagyis az, hogy minden lépést külön csoport hajtott végre. A jogalkotó is hangsúlyozta a bünszervezetnél a hierarchikus felépítést, a tekintélyvelven alapuló utasítási rendszert. Ezt a rendszert a bünszervezet ismert kritériumai alapján tudatosan kell felépíteni, az nem jöhet létre „csak úgy”. Jelen esetben tagolt elkövetői csoportok voltak, ami a bünszövetség kereteit nem haladta meg. Kellettek ugyanis olyan személyek, akik a határon átjuttatás cselekményét követték el, a határon már átjutott személyek továbbutaztatását már más elkövetői csoport intézte, míg a nyugati határon való átjutást szintén egy másik csoport hajtotta végre. Ebből következik, hogy nincs hierarchikus felépítés, szervezet, csupán független, anyagilag érdekvezérelt csoportok vannak, amelyek esetében indifferens, hogy azok ismerik-e egymást, mert az még nem alapozza meg a hierarchikus szervezetet. Az V. rendű terhelt kiemelte, hogy a „mester” megnevezés használata önmagában nem alapozza meg a hierarchikus felépítést. Nem jött létre bünszervezet és ezt a körülményt a törvényszék szintén helyesen ítélte meg.

[9] Mindezekre tekintettel azt kérte, hogy a Kúria helyezze hatályon kívül a Fővárosi Ítéltábla ítéletét és tartsa hatályában az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék ítéletét.

[10] A Legfőbb Ügyészség a BF.144/2023/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[11] Indokolásában kifejtette, hogy az indokolási kötelezettségnek az V. rendű terhelt által előadott, – a bünszervezet megállapíthatósága és az elsőfokú ítélet erre vonatkozó megváltoztatásának okai tekintetében –, hivatkozott megsértése felülvizsgálati okot nem képez.

[12] Kitért arra, hogy más helyzet áll fenn abban az esetben, ha a bűnösség kimondásáról szóló rendelkezéshez tartozó tényállás, vagyis e rendelkezés ténybeli alapja teljes egészében hiányzik. Amennyiben az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása a hiányzó tényállás folytán a rendelkező résszel ellentétes, megvalósulna a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértés, ezáltal a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti felülvizsgálati ok is egyben (BH 2021.193.). Azonban a jelen ügyben ez nem állapítható meg, és ilyenre az V. rendű terhelt sem hivatkozott felülvizsgálati indítványában.

[13] Kifejtette azt is, hogy a bünszervezetben történő elkövetés megállapítása önmagában nem feltétlenül eredményezi törvénysértő büntetés kiszabását, amennyiben az adott tényálláshoz rendelt törvényi büntetési tételkeret felső határát nem haladja meg. Ezért, ha a bünszervezetben elkövetés megállapítása törvénysértő, de az nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását – vagyis a joghátrány meghatározására a törvényes keretek között került sor –, akkor nincs helye felülvizsgálatnak.

[14] Az V. rendű terhelt terhére a jogerős ítéletben megállapított bűncselekmény Btk. szerinti büntetési tétele a tíz évtől húsz évig terjedő szabadságvesztés büntetés. Mindezek alapján egyértelműen megállapítható, hogy az alapügyben eljáró bíróság által kiszabott szabadságvesztés még a bünszervezet esetleges téves megállapítása esetén sem törvénysértő. Mivel az ügydöntő határozat meghozatalakor a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó rendelkezés a büntetéskiszabás részét képezi, azonban nem büntetés, és nem intézkedés, ezért a jogerős ítélet erre vonatkozó rendelkezésével szemben a felülvizsgálatnak nincs helye.

[15] A Be. 650. § (1) bekezdés c) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha a sérelmezett törvénysértés egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatása útján orvosolható. A Be. 671. § 4. pontja értelmében egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatásának van helye, ha a bíróság az alapügyben a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem rendelkezett,

vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett a feltételes szabadságról. A felülvizsgálattal támadott ítéletben a bíróság rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátás kizártságáról és ez a jogerős ítéletben megállapított bünszervezetben elkövetés alapján a Btk. 38. § (4) bekezdés c) pontjára figyelemmel törvényes, így ez a rendkívüli jogorvoslat sem nyújt lehetőséget a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó rendelkezés sérelmezésére.

[16] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a felülvizsgálati indítványban a bünszervezet tekintetében kifejtettek nem alaposak. Az irányadó tényállás – szemben az V. rendű terhelt álláspontjával – rögzíti mindazokat a tényeket, amelyek alapján a bünszervezet fogalmi elemei fennálltára vonható helyes jogi következtetés.

[17] A Legfőbb Ügyészség az általa kifejtett indokok alapján indítványozta, hogy a Kúria a Fővárosi Törvényszék 28.B.715/2018/427. számú és a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.112/2022/43. számú ítéletét az V. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn, figyelemmel arra, hogy az eljáró bíróságok nem vétettek a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott más eljárási szabálysértést sem.

[18] Az V. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételeiben a felülvizsgálati indítványában foglaltakat maradéktalanul fenntartotta, így azt is, hogy a jogállamisági kereteket és a tisztességes eljáráshoz való jogát megsértette a másodfokú bíróság eljárása.

[19] Indokként hozta fel, hogy a vádhatóság volt az, aki a vele szemben folyó eljárásban kérte a bünszervezet megállapításának a mellőzését, ezért érthetetlen, szakmailag is kifogásolható a Fellebbviteli Főügyészségnek a bünszervezet megállapítása érdekében fenntartott fellebbezése. Törvénysértő a Fellebbviteli Főügyészség azon eljárása, hogy nem indokolta, miért nem tartotta helyénvalónak a saját vádhatóságának jogilag és szakmailag megalapozott következtetéseit. Ugyancsak törvénysértő az is, hogy a másodfokon eljáró bíróság szintén nem indokolta azt, hogy az elsőfokú bíróság mérlegelése mely bizonyítékok téves vagy helytelen értékelése alapján volt helytelen, és úgy súlyosította a büntetést, hogy nem adta annak átlátható, alapos és érthető indokát.

[20] Az V. rendű terhelt kifejtette azt is, hogy a jogerős ítélet rá duplán súlyosan és hátrányosan hat, tekintettel arra, hogy súlyos vesebetegségben szenved, ami miatt vesetranszplantációra van szüksége, ezért a plusz négy év szabadságvesztés büntetés végzetes egészségromlással és akár halállal is végződhet.

[21] **III. A felülvizsgálati indítvány alaptalan.**

[22] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a értelmében kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, és a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárási okokból vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető, az ott meghatározottakon kívül más okból felülvizsgálatnak nincs helye.

[23] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont alapján akkor terjeszthető elő felülvizsgálati indítvány, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét. Ugyancsak a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt, – az indítványban felhívott –, Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján pedig akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[24] A két felülvizsgálati ok jogi természete tehát merőben eltérő. Az előbbi esetben az indítványozó azt sérelmezi, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítása törvénysértő, ehelyett – az irányadó tényállás alapulvételével – a terhelt felmentésének vagy

az eljárás megszüntetésének lett volna helye. Az utóbb írt felülvizsgálati okon alapuló indítvány ellenben nem támadja a bűnösség megállapítását és nem célozza a terhelt felmentését vagy az eljárás megszüntetését, hanem a bűncselekmény téves minősítését vagy más, kötelező büntetés-kiszabási szabály megsértését sérelmezi és annak kiküszöbölésével a törvénysértő joghátrány enyhítésére irányul (a terhelt javára előterjesztett indítvány esetén).

[25] A két felülvizsgálati ok tehát ugyanazon érvek alapján egyidejűleg fogalmilag nem is valósulhat meg. Jelen esetben az V. rendű terhelt indítványa nem a büntetőjogi felelősség megállapítását támadta és nem célozta a felmentését (az eljárás megszüntetését), ekként az a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjának megfelelő érvet nem tartalmazott.

[26] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja ugyanakkor maga is két, elkülöníthető felülvizsgálati okot szabályoz; felülvizsgálatnak van helye akkor, ha a bíróság jogerős ítéletében kiszabott büntetés téves minősítés (első fordulat) vagy a Btk. más szabályának megsértése miatt (második fordulat) törvénysértő.

[27] Jelen ügyben az V. rendű terhelt bűnösségének a bünszervezetben való elkövetéssel történő megállapítását és azzal összefüggésben a kiszabott büntetés mértékét kifogásolta.

[28] A Kúria rámutat arra, hogy a bünszervezetben való elkövetés az eljárás tárgyát képező bűncselekmény jogi minősítése szempontjából közömbös. Az nem része a jogi minősítésnek, hanem olyan, bármely szándékos bűncselekmény elkövetéséhez kapcsolható többes elkövetői forma, aminek megvalósulása esetén a Büntető Törvénykönyv Általános Részében foglalt jogkövetkezményeket – egyebek mellett az e szervezeti forma keretében elkövetett bűncselekmény büntetési tételkeretének az emelkedését – vonja maga után.

[29] Következésképpen az sem érintené a bűncselekmény minősítésének törvényességét, ha a bíróság a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja szerinti feltételek téves megállapításával jutott volna arra az álláspontra, miszerint az V. rendű terhelt bünszervezetben követte el a terhére rótt cselekményt.

[30] Így a bünszervezetben elkövetés téves megállapítására való hivatkozás önmagában, függetlenül a kiszabott büntetéstől, nem felülvizsgálati ok.

[31] A bünszervezetben elkövetés téves megállapítására hivatkozás a felülvizsgálati indítványban mint „a büntetőjog más szabályának” megsértésére való hivatkozás – azaz a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulata alapján – lehet alapja a felülvizsgálatnak feltéve, hogy ez a hivatkozás arra is kiterjed, miszerint az említett anyagi jogszabálysértés miatt a kiszabott büntetés törvénysértő [hivatkozott törvényhely ba) alpontja].

[32] Az V. rendű terhelt indítványa a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat ba) alpontja szerinti felülvizsgálati oknak megfelel, így a Kúria az alapján az indítványt érdemben elbírálta.

[33] 2. E körben a Kúria vizsgálta, hogy a bünszervezetben elkövetés megállapítása az irányadó tényállásban foglalt ténymegállapítások alapján törvényes volt-e. A Btk. 2. §-a alkalmazásának szempontjából – tekintettel arra, hogy egyéb eltérés az elkövetéskor és az elbíráláskor hatályos törvény között nincs – a bünszervezeti minősítés döntő; amennyiben ugyanis az V. rendű terhelt cselekménye nem felel meg az elbíráláskor hatályos bünszervezet-fogalomnak, úgy a jogerős ítéletben az elbíráláskor hatályos büntetőtörvény alkalmazásának és a bünszervezeti minősítés mellőzésének lett volna helye.

[34] A Kúria azonban ennek ellenkezőjét állapította meg.

[35] A bünszervezet jogi szabályozását a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 1997. szeptember 15. napjával iktatta be a büntetőtörvénybe (korábbi Btk. 137. § 7. pont). A rendelkezést a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 35. §-a 1999. március 1. napjával

módosította és átszámozta (korábbi Btk. 137. § 8. pont). Az ekkor hatályba lépett törvényszöveg szerint bünszervezet: bűncselekmények rendszeres elkövetése révén haszonszerzés végett létrejött olyan bünszövetség, amely feladatmegosztáson, alá-fölérendeltségi rendszeren és személyi kapcsolatokon nyugvó szerepvállaláson alapul. Ezt követően a törvényszöveget a 2002. április 1. napjától hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXXI. törvény 19. § (5) bekezdése határozta meg. Aszerint a bünszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése. Ugyanez a szövegezés került át a 2013. július 1. napján hatályba lépett Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjába is.

[36] E két törvényi rendelkezés összevetése alapján kitűnik, hogy a 2002. április 1. napjától hatályos módosítás a bünszervezet fogalmi elemei közül többet elhagyott, ugyanakkor új tényállási elemeket is meghatározott. A módosító törvény miniszteri indokolása akkor az alábbiakat tartalmazta: „A szervezett bűnözés elleni hatékony fellépés büntetőjogi eszközeinek kialakítása az elmúlt időszakban különös hangsúlyt kapott mind az Európai Unióban, mind más nemzetközi szervezetekben. 1998. december 21-én az Európai Unió Tanácsa együttes fellépést fogadott el az Európai Unió tagállamaiban a bűnöző szervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról.”. Az együttes fellépés 1. Cikke határozza meg a bűnöző szervezet fogalmát: „Ezen együttes fellépés tekintetében a »bűnöző szervezet« kettőnél több személy hosszabb időre szóló szervezett együttműködését jelenti olyan bűncselekmények összehangolt elkövetésére, amelyek büntetési tételének felső határa legalább négyévi szabadságvesztés büntetés, vagy ilyen tartamú biztonsági intézkedés, avagy ennél súlyosabb büntetés, tekintet nélkül arra, hogy ezek a bűncselekmények magukban képezik az elkövetés célját, vagy pedig eszközül szolgálnak arra, hogy vagyoni előnyt szerezzenek és adott esetben közhatóságok működését megengedhetetlen módon befolyásolják.”.

[37] 2000. december 14-én a 2282/2000. (XI. 29.) Korm. határozat alapján a belügyminiszter aláírta az ENSZ keretében létrejött Egyezményt a határon átnyúló szervezett bűnözés ellen. Az Egyezmény 2. Cikke határozza meg a szervezett bűnözői csoport fogalmát.

[38] „Az Egyezmény alkalmazásában

»Bűnöző szervezet«: hosszabb ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, ebben az Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény vagy törvénysértés céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve;

»Súlyos bűncselekmény«: legalább négyévi szabadságvesztés-büntetéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy súlyosabb büntetéssel büntethető törvénysértést megvalósító magatartás;

»Strukturált csoport«: nem egyetlen bűncselekmény azonnali végrehajtására, és nem alkalmasszerűen létrehozott csoport, amelyben nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepeket kapjanak, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen”.

[39] A törvény az együttes fellépésnek és az említett ENSZ Egyezménynek megfelelő rendelkezést tartalmaz a bünszervezet fogalmára.

[40] A törvénymódosítás tehát tudatosan, az ENSZ Egyezmény kifejezetten ezt rögzítő tartalmára való utalással mellőzte a bünszervezet fogalmi elemei közül – egyebek mellett – az alá-fölérendeltség követelményét, a konspiratív működés pedig sem a korábbi, sem a későbbi szabályozásnak nem volt eleme, és azt a hivatkozott nemzetközi jogi aktusok sem kívánják

meg. Mindezzel ellentétben áll tehát a 2019. évi LXVI. törvény miniszteri indokolásának az a megállapítása, hogy a korábbi bírói gyakorlat törvényrontó, tehát ún. „contra legem” lett volna. Az indokolás részben a korábbi módosítással tudatosan mellőzött, részben pedig a törvényben soha meg nem kívánt tényállási elemeket kér számon a gyakorlaton.

[41] Ugyanakkor kétségtelen, hogy a Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-a újabb tényállási elemeket épített a bünszervezet Btk. 459. § (1) bekezdése szerinti fogalmába. Ez a hierarchikus szervezetség és a konspiratív működés. Tekintettel arra, hogy e módosítás 2019. július 10-én, azaz még a jogerős ítélet meghozatala előtt lépett hatályba, ezért az az ügyben nem közömbös.

[42] A 2019. évi LXVI. törvény 107. §-ával módosított Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja szerint a bünszervezet megállapításának feltételei az alábbiak:

- legalább három személyből álló,
- hosszabb időre,
- hierarchikusan szervezett,
- konspiratíván működő csoport,
- amelynek célja ötévi, vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

E feltételek egyidejű megléte esetén törvényes a bünszervezet megállapítása.

[43] A bünszervezet törvényi feltételei közül a három vagy több személy megléte, és a szervezet céljának ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetésére való irányultsága részletesebb indokolást nem igényel. Ezt maga az indítvány sem sérelmezte.

[44] Elegendő arra utalni, hogy az V. rendű terhelt és társai terhére rótt embercsempészás büntette – ami egyúttal a csoport tevékenységének célját is képezte – jelen esetben felmerült minősítései alapján kiszabható szabadságvesztés tételkereteinek felső határa 10 év, illetve 20 év. A három vagy több személy megléte (már csupán a III. csoportban (tényállásban) résztvevő 5 terhelt személye okán is) szintén egyértelműen megállapítható. Nem feltétele a bünszervezet megállapításának, hogy az V. rendű terhelt az elkövető-társait ismerje; elegendő, ha a tudata kiterjed arra, hogy a bűnös tevékenységet legalább hárman végzik. Jelen esetben azonban az irányadó tényállás alapján az V. rendű terhelt legalább 4 társával kapcsolatban is állt, ismerte őket {elsőfokú ítélet 31. oldal 5. bekezdés}. Az irányadó tényállás alapján az V. rendű terheltnek ismeretlenül maradt társai is részt vettek a menekültek határon való átjuttatásában {elsőfokú ítélet 31. oldal 9. bekezdés}. Ezen túlmenően az V. rendű terhelt a az I. rendű vádlottal kötött megállapodás alapján tisztában volt azzal, hogy a vádlott ismeretlen nemzetközi kapcsolatai révén szervezett és a határig utaztatott menekülteket csempésznek Magyarországra, és ezután a fővároson keresztül Nyugat-Európába szállítják őket {elsőfokú ítélet 31. oldal 8. bekezdés}. Ebből következően kétség sem fér ahhoz, hogy az V. rendű terhelt tudata átfogta tevékenységük során a kettőnél több személy abban való részvételét.

[45] A hosszabb időre szervezetség kapcsán a Kúria utal arra, hogy az irányadó tényállás szerint {elsőfokú ítélet 31. oldal 9. bekezdés} az V. rendű terhelt és társai 2017. elejétől, de bizonyíthatóan 2017. február 16. napjától 2017. április 6. napjáig végezték a tevékenységüket. Az I. rendű és az V. rendű vádlottak a menekültek csempészéséért személyenként – ismeretlen módon megállapítottan és kiszámítottan – pár száz eurótól, több ezer euróig terjedő összeget kértek, amit ismeretlen módon és összegben osztottak fel egymás között.

[46] A terheltek – az V. rendű terhelt által is tudottan – egy olyan nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező szervezethez csatlakoztak, amely a külföldi országba utaztatott menekülteket Magyarországon át Nyugat-Európába juttatta. E tényekből csak az a következtetés vonható le, hogy a terheltek szándéka a szervezett keretek közötti tartós működésre irányult. A csoport működésének a VIII. és IX. rendű terheltek elfogása vetett véget, amit követett az V. rendű terhelt őrizetbe vétele is. Nincs ténybeli alap annak feltételezésére, hogy a bűnszervezet működése időben limitált lett volna. Ellenkezőleg; abból, hogy az I. rendű terhelt által irányított más csoportok működésüket előbb kezdték meg és 2017 áprilisa után is – elfogásukig – folytatták, az a következtetés vonható le, hogy a terheltek szándéka a határozatlan időre, szervezett keretek közötti tartós működésre irányult.

[47] A felülvizsgálati indítvánnyal szintén nem támadott konspiratív működés kapcsán a Kúria osztotta az ítélet tábla álláspontját, hogy az V. rendű vádlott utasításait az összehangoltan működő csoport tagjai a folyamatos kapcsolattartásra több telefonkészüléket, és több gépkocsit használtak, ami nyilvánvalóan a jogellenes cselekmény felderítését célozta {elsőfokú ítélet 32. oldal 4. és 6. bekezdés}.

[48] Ezen túlmenően 2017. április 3-án az I. rendű terhelt telefonon egyeztetett a külföldi állampolgárokkal, hogy a mikor és hol veszik fel őket a sofőrök. A jelszó: brazile volt, ami az V. rendű vádlott útján jutott el a VIII. rendű és IX. rendű terheltekhez {elsőfokú ítélet 36. oldal 4. és 5. bekezdés}. Mindez a bűnszervezet megállapításához megkívánt konspiratív működés fogalmának mindenben megfelel.

[49] Ez a hierarchikus szervezeti felépítés – mint törvényi feltétel – rajzolódik ki az irányadó tényállás alapján {elsőfokú ítélet 31. oldal 8. bekezdés, 32. oldal 4. bekezdés}. Az I. rendű terhelt volt az, aki szervezte és átfogta a cselekményeket, irányító szerepet töltött be. Ő adott utasítást a szervezetben alatta lévő V. rendű terheltnak, aki utasította VI. rendű és VII. rendű terhelteket. A V. rendű terhelt utasításai alapján VI. rendű terhelt irányította IX. rendű és VIII. rendű terhelt tevékenységét.

[50] A hierarchikus szervezettség nem jelenti valamennyi bűnszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. Amennyiben azonban olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervező, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan alá-fölérendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bűnszervezet megállapítását az új fogalom szerint is. Jelen ügyben az V. rendű által is tudottan, többszintű hierarchikus szervezetet jött létre, amelybe az I. rendű terhelt irányításával az V. rendű terhelt is betagozódott, és irányította az alatta lévő szinteken működő bűntársait.

[51] Következésképp az irányadó tényállásból az következik, hogy a bűnszervezet valamennyi ismérve – az elbíráláskor hatályos törvény alapján is – megvalósult, és azt az V. rendű terheltnak fel kellett ismernie. Ezért a bíróság jogerős ítéletében törvényesen állapította meg, hogy a felülvizsgálattal érintett V. rendű terhelt a terhére rótt bűncselekményt bűnszervezetben követte el, az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazása sem eredményezne enyhébb elbírálást (a bűnszervezet mellőzését). Így arra nincs is törvényes ok.

[52] A bűnszervezet megállapításának az elkövetéskor hatályos, a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában írt valamennyi (a hierarchikus felépítést és a konspiratív működést nélkülöző) feltétele pedig értelemszerűen szintén megvalósult. Fel sem merülhet, hogy az V. rendű terhelt a terhére rótt cselekmények elkövetése során ne lett volna tisztában azzal, hogy saját tevékenységét legalább három (valójában annál több) személy, hosszabb időre szervezett, ötévi, vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetésére irányuló, összehangolt működése keretében fejti ki.

[53] Mindezek alapján tehát a bíróság a jogerős ítéletében törvényesen állapította meg, hogy az V. rendű terhelt a cselekményét bünszervezetben követte el, és törvényesen alkalmazta annak a büntetési tételre kiható jogkövetkezményeit is.

[54] 3. Ugyanakkor a Kúria hangsúlyozza, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulata szerinti felülvizsgálat esetén – azaz a Btk. más szabályának megsértése kapcsán – a kiszabott büntetés csak akkor tekinthető törvénysértőnek, ha annak neme és/vagy mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik. Törvénysértő büntetés címén felülvizsgálati ok az olyan anyagi jogi szabály megszegése, aminek alkalmazását a büntetés (intézkedés) meghatározása esetében a törvény az ítélőbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt az egyszerűsített felülvizsgálat (Be. XCIV. Fejezet) nem ad jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, másként szólva ilyen büntetést – illetve ilyen formában joghátrányt – a törvény nem ismer, nem tesz lehetővé [Kúria Bfv.III.1559/2018/10. (BH 2020.9.)].

[55] Ez – egyebek mellett – akkor valósul meg, ha a kiszabott büntetés neme vagy mértéke kívül esik az adott bűncselekményre kiszabható büntetési tételkereten, feltéve, hogy a kifogásolt büntetés kiszabására a büntetési tétel alsó vagy felső határának áttörését lehetővé tevő Különös részi rendelkezések sem adnak alapot.

[56] Jelen ügyben azonban az V. rendű terhelttel szemben a jogerős ítéletben kiszabott büntetés még a bünszervezetben elkövetés miatti büntetési tételkeret-növekedést figyelmen kívül hagyva is, az embercsempészás büntettének [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, (3) bekezdés d) pont, (5) bekezdés] 10 évtől 20 évig terjedő büntetési tételének keretei közé esik. Következésképpen az akkor sem lenne törvénysértőnek tekinthető, ha a bünszervezetben elkövetést a büntetés kiszabása során mellőzni kellene.

[57] A bünszervezetben való elkövetés megállapításának további jogkövetkezménye a büntetési tétel keretének emelkedésén kívül a büntetés végrehajtása során a feltételes szabadságra bocsátás kizárása, valamint a fegyház végrehajtási fokozat megállapítása is.

[58] A feltételes szabadság lehetőségéből kizárás, valamint a szabadságvesztés büntetés fokozatának meghatározása azonban akkor sem tekinthető törvénysértő büntetéskiszabásnak, ha annak alapja a bünszervezetben elkövetés védő által állított téves megállapítása lenne. Az erre való hivatkozás a felülvizsgálat Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában foglalt törvényi okán kívül esik (EBH 2015.B.6., BH 2015.269.II., BH 2015.180.).

[59] 4. Az V. rendű terhelt által sérelmezett eljárási kifogással kapcsolatban a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában és a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában írt szabályok szerint az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozással felülvizsgálatnak csak akkor van helye, ha az (elsőfokú) ítélet indoklása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes. Ilyet azonban az indítvány előterjesztője sem állított.

[60] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján – figyelemmel a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjára – abszolút eljárási szabálysértés és így felülvizsgálati ok, ha az elsőfokú ítélet indoklása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.

[61] Az V. rendű terhelt ezen okra oly módon hivatkozott, hogy – álláspontja szerint – a másodfokú bíróság nem adta kellő indokát, hogy az elsőfokú bíróság álláspontjával miért nem értett egyet, és miért állapította meg a terhére a bűncselekmény bünszervezetben való elkövetését. Az a körülmény, hogy az V. rendű terhelt nem értett egyet a másodfokú bíróság megállapításával, illetve – állítása szerint – a másodfokú ítélet érvelését nem értette meg, még nem jelenti az abszolút eljárási szabálysértés megvalósulását.

[62] A felülvizsgálati indítványnak a másodfokú bíróság indokolási hiányosságával összefüggésbe hozott, a tisztességes eljárás megsértését kifogásoló részei a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott – a felülvizsgálatra vezető eljárási szabálysértéseket rögzítő –

taxáción kívül esnek, törvényi akadály folytán nem képezhetik felülvizsgálat tárgyát. A tisztességes eljárás elve nem eljárási szabály, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében meghatározott alkotmányos alapjog. Miután a jelen felülvizsgálati indítványban kifogásolt tisztességes eljárás sérelme nincs a Be. 649. §-ában megjelölt felülvizsgálati okok között, a Kúria ezt nem is vizsgálhatta.

[63] A Kúria megállapította, hogy az eljárt bíróságok nem valósítottak meg a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott más eljárási szabálysértést sem.

[64] A fentiekre tekintettel a Kúria az V. rendű terhelt felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a támadott határozatokat – a Be. 660. § (1) bekezdésének főszabálya szerint tanácsulésen – az V. rendű terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A Kúria elnöke a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában jelen ügytípusra öttagú tanács eljárását rendelte el.

[65] IV. A Be. 6. § (4) bekezdése értelmében a Kúria határozatával szemben fellebbezésnek helye nincs; felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[66] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. Az említett törvényhely (7) bekezdése szerint felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. június 8.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró